

РОЗДІЛ V. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 351.746.2 – 047.72

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2021-2-10>

Стан наукового розроблення проблем прогнозування в теорії оперативно-розшукової діяльності

Павленко С. О.

кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав
інтелектуальної власності
Національна академія внутрішніх справ
пл. Солом'янська, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-6108-9462
pavlenko0212@gmail.com

Ключові слова: стан наукового розроблення, прогнозування, теорія оперативно-розшукової діяльності, криміналістичне прогнозування, кримінологічне прогнозування.

У статті здійснено аналіз стану наукової розробленості проблем оперативно-розшукового прогнозування шляхом узагальнення та систематизації наукових доробків вітчизняних і зарубіжних учених у галузі криміналістики, кримінології та оперативно-розшукової діяльності, присвячених цій проблематиці.

Наголошено на тому, що перші теоретичні розробки, присвячені юридичному прогнозуванню, зокрема таким його основним видам, як криміналістичне, кримінологічне та оперативно-розшукове прогнозування, сформувалася лише в другій половині ХХ століття.

З'ясовано, що найбільший обсяг теоретичних розробок (фундаментальних досліджень) у сфері прогнозування загроз національній безпеці як на державному, так і місцевих рівнях проводиться в економічно розвинутих країнах, зокрема: США, Німеччині, Данії, Великій Британії, Нідерландах, Японії та інших. Наприклад, у рамках спільного дослідницького проекту Департаменту поліції Лос-Анджелесу та Каліфорнійського університету у 2010 році було розроблено та впроваджено в практику правоохоронних органів систему прогнозування злочинності PredPol (алгоритмічне прогнозування злочинів). Згодом ця програма зарекомендувала себе як ефективний інструмент поліцейського контролю злочинності та почала впроваджуватися в інших регіонах США.

Зроблено висновок, що в науковій літературі сформовано достатню теоретичну базу для подальшого вдосконалення та розвитку теоретичних і практичних засад прогнозування у криміналістиці та кримінології. При цьому науково-теоретичні основи прогнозування в теорії оперативно-розшукової діяльності залишаються малодослідженими – монографічні дослідження за часів незалежності України серед вітчизняних учених за цим напрямом не проводилися. За результатами опитування визначено, що стан вивчення окресленого питання потребує вдосконалення за такими напрямками: встановлення основних теоретичних підходів до трактувань поняття «оперативно-розшукове прогнозування» (56%); з'ясування відмінностей та співвідношення стратегічного, тактичного й організаційного прогнозування (59%). Першочергового опрацювання потребують питання, що стосуються сутності та змісту оперативно-тактичного прогнозування як основи прийняття оперативно-тактичного рішення (75%).

State of scientific development of forecasting problems in the theory of operational and exploratory activity

Pavlenko S. O.

Candidate of Law, Associate Professor,

Leading Researcher at the Department of Organization of Scientific Activity and Protection of Intellectual Property Rights

National Academy of Internal Affairs

Solomyanska square, 1, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-6108-9462

pavlenko0212@gmail.com

Key words: *state of scientific development, forecasting, theory of operative-search activity, criminological forecasting, criminological forecasting.*

The article analyzes the state of scientific development of operational and forecasting problems by generalizing and systematizing the scientific achievements of domestic and foreign scientists in the field of criminology, criminology and operational and investigative activities on this issue.

It is emphasized that the first theoretical developments devoted to legal forecasting, in particular its main types, such as forensic, criminological and operational-search forecasting were formed only in the second half of the twentieth century.

It was found that the largest amount of theoretical development (basic research) in the field of forecasting threats to national security at both state and local levels is carried out in economically developed countries, including the United States, Germany, Denmark, Great Britain, the Netherlands, Japan and others. For example, a joint research project by the Los Angeles Police Department and the University of California in 2010 developed and implemented the PredPol crime forecasting system (algorithmic crime forecasting). Later, this program proved to be an effective tool for police crime control and began to be implemented in other regions of the United States.

It is concluded that the scientific literature has formed a sufficient theoretical basis for further improvement and development of theoretical and practical principles of forecasting in criminology and criminology. At the same time, the scientific and theoretical bases of forecasting in the theory of operational and investigative activities remain poorly studied - monographic studies during the independence of Ukraine among domestic scientists in this area were not conducted. According to the results of the survey, it was determined that the state of study of the outlined issue needs to be improved in the following areas: establishment of basic theoretical approaches to interpretations of the concept of "operational search forecasting" (56%); clarifying the differences and the ratio of strategic, tactical and organizational forecasting (59%). Issues related to the essence and content of operational and tactical forecasting as a basis for making operational and tactical decisions need to be addressed as a matter of priority (75%).

Вступ. Порівняно з 90-ми роками минулого століття сучасна організована злочинність кардинально змінила так звану «стратегію злочинної діяльності», що передбачає перехід від «силових» способів учинення злочинів до «інтелектуальних» – ефективне використання злочинними спільнотами сучасних досягнень науки і техніки у своїй протиправній діяльності.

Така ситуація потребує впровадження в практику правоохоронних органів сучасних прийомів і методів боротьби зі злочинністю, розроблення адекватних підходів до розв'язання існуючих проблем. Оперативно-розшукове прогнозування – один із таких підходів [1].

Водночас вивчення матеріалів практики свідчить про те, що цей ефективний напрям виявлення та документування злочинних спільнот не

завжди знаходить належне застосування в діяльності оперативних підрозділів. Серед основних причин такої ситуації – недостатнє науково-теоретичне й методичне забезпечення щодо ефективності застосування оперативно-розшукового прогнозування у практичній діяльності підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність (про що зазначило 61,2% опитаних).

Як слушно зазначають у цьому контексті окремі науковці [2, с. 70], недостатнє наукове, теоретичне обґрунтування оперативно-розшукового прогнозування призводить до серйозних проблем, а іноді й до неможливості застосування такого виду прогнозування на практиці [2, с. 70]. Тому виникає потреба в аналізі стану наукової розробленості проблем прогнозування в теорії оперативно-розшукової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним підґрунтям дослідження стали наукові праці у сфері криміналістики, кримінології та теорії оперативно-розшукової діяльності вітчизняних і зарубіжних учених, таких як Ю.М. Антонян, Г.А. Аванесова, Ю.А. Блувштейн, Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, О.Я. Баєв, О.Ю. Булуков, Г.М. Бірюков, В.В. Василевич, С.Е. Віцин, В.К. Весельський, К.К. Горяїнов, Л.Г. Горшенін, О.Ю. Дементьєв, О.М. Джужа, В.А. Журавель, А.П. Закалюка, А.Ф. Зелінський, Г.Г. Зуйков, Л.В. Кондратюк, О.М. Литвинов, В.А. Лукашов, В.П. Меживой, Є.М. Моїсеєв, С.С. Овчинський, О.Г. Обложко, К.І. Сотніков, М.В. Стацак, І.О. Теслюк, В.Ю. Шепітько та інші. Недостатня теоретична розробленість означеної проблематики зумовлює **актуальність** теми дослідження.

З огляду на зазначене **метою** статті є аналіз стану наукової розробленості проблем оперативно-розшукового прогнозування шляхом узагальнення та систематизації наукових доробків вітчизняних і зарубіжних учених у галузі криміналістики, кримінології та оперативно-розшукової діяльності, присвячених цій проблематиці.

Адже, як слушно відзначається в науковій літературі [3, с. 107], головною умовою будь-якого наукового дослідження є ґрунтовний аналіз наукового доробку вітчизняних та іноземних учених різних історичних періодів. Такий аналіз дасть можливість з'ясувати найвагоміші з-поміж них, що стали теоретичним підґрунтям предмета дослідження, з одного боку, й акцентувати на проблемних аспектах, що залишилися поза межами дослідження попередників, у контексті соціально-економічних, політичних, нормативно-правових, криміногенних та інших чинників – з іншого [3, с. 107].

Виклад основного матеріалу. Здатність людини до прогнозування (антиципації, випереджуючого синтезу) проявляється в різних видах

діяльності (мисленнєва, мовленнєва, навчальна, професійна). Тобто це поняття масштабне за своїм значенням [4, с. 26]. Значною мірою формуванню сучасного бачення прогнозування у сфері протидії злочинності сприяли праці видатних учених різних галузей знань, зокрема філософії, психології, педагогіки, економіки та інших наук. Наприклад, як свідчить аналіз наукової літератури [5; 6], вперше поняття «прогнозування» було вжито видатним давньогрецьким ученим-лікарем Гіппократом (460–377 рр. до н.е.) у фундаментальній праці під назвою «Прогностика». Про важливість передбачення в різних сферах людської діяльності зазначають й інші видатні вчені різних історичних епох.

Основоположником прогнозування злочинності вважається бельгійський вчений А. Кетле (1796–1874), який одним із перших зазначив, що, використовуючи систематичні дані про злочинність, можна розрахувати, скільки індивідумів стануть убивцями, скільки – злодіями і шахраями, скільки осіб народиться і помре [7].

Водночас прогностика як наукова дисципліна, яка вивчає закономірності процесу розроблення прогнозів у різних наукових галузях [8, с. 130], сформувалася лише в другій половині ХХ століття. У цей період з'являються перші теоретичні розробки, присвячені юридичному прогнозуванню [1, с. 23], зокрема таким його основним видам, як криміналістичне, кримінологічне та оперативно-розшукове прогнозування.

Одним з основоположників ідеї криміналістичного прогнозування вважається Р.С. Белкін, у наукових працях якого визначалися можливості й завдання прогнозування в криміналістиці. У 1970 р. в одній зі своїх монографій учений визначив завдання, гносеологічні, логічні основи, напрями, а також структуру майбутньої теорії криміналістичного прогнозування [9; 10, с. 23].

У подальшому теорія криміналістичного прогнозування набула розвитку в комплексних дослідженнях таких науковців, як Г.Г. Зуйков (1970) [11], який обґрунтував окремі положення щодо прогнозування способу вчинення злочину, П.Д. Біленчук (1983), що присвятив монографічне дослідження безпосередньо криміналістичному прогнозуванню поведінки обвинуваченого під час досудового розслідування [12], О.Я. Баєв (1985) [13] – вивчав прогнозування поведінки осіб в умовах конфліктних ситуацій під час досудового розслідування, К.І. Сотніков (1987) – досліджував інформаційну сутність прогнозування в діяльності слідчого [14; 10, с. 23–25].

Пізніше різні аспекти цієї проблематики розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: В.К. Весельський (2012), Л.Г. Горшенін (1994), О.Ю. Дементьєв (2003),

В.А. Журавель (1999), О.Ю. Булукулов (2010), В.Ю. Шепітько (2001) та багато інших учених. Серед останніх комплексних робіт вітчизняних учених, присвячених цій проблематиці, варто відзначити монографічне дослідження І.О. Теслюка на тему: «Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України)» (2017) [15], в якому порушується широке коло питань, пов'язаних із застосуванням методу криміналістичного прогнозування в досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України). У монографії розглянуто загальнотеоретичні засади методу криміналістичного прогнозування та визначено напрями вдосконалення тактики застосування методу криміналістичного прогнозування під час окремих гласних слідчих (розшукових) дій.

Аналогічні дослідження прогнозування здійснювались у кримінології. Значний інтерес у цьому контексті становить дисертація Г.А. Аванесова на тему «Кримінологічне прогнозування (теоретичні та організаційні основи)» (1972) [16], де вперше комплексно досліджено теоретичні, правові та організаційні засади кримінологічного прогнозування в кримінології.

Також значну увагу проблематиці кримінологічного прогнозування в різні часи приділяли у своїх наукових дослідженнях такі вчені, як С.Є. Віцин (1972), Ю.В. Лобов (1976), Ю.М. Антонян, Ю.А. Блувштейн, Г.П. Чикваїдзе (1977), А.Ф. Зелінський (1980), К.К. Горяїнов, Л.В. Кондратюк (1983), Г.М. Мінковський (1988), В.Д. Мінаєв (1989), О.Є. Жалінський (1989), М.П. Клейменов (1989), С.Р. Тютіков (1998), О.М. Джужа, Є.М. Моїсєєв (2000), В.Є. Новічков (2003), О.М. Литвинов (2011), В.В. Василевич (2012), А.М. Бабенко (2014), І.Г. Богатирьов (2018) та багато інших учених.

Найбільш суттєво та глибоко аспекти з означеної проблематики серед наших співвітчизників висвітлено в докторській дисертації А.П. Закалюка на тему «Теорія і практика індивідуального прогнозування та профілактики злочинної поведінки» (1986) [17]. Варто зазначити, що це перша робота зі спеціальності 12.00.08 – кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право, в якій фактично запропоновано новий напрям кримінології – теорію індивідуального прогнозування злочинної поведінки. У роботі надано концепцію індивідуальної профілактики злочинної поведінки, що ґрунтується на ймовірному прогнозуванні. Також автором обґрунтовано наукові положення щодо тактичних основ індивідуально-профілактичної діяльності та інші концептуальні фундаментальні теоретичні і практичні положення.

У теорії оперативно-розшукової діяльності В.А. Лукашов у докторському дослідженні на тему: «Правові та організаційно-тактичні проблеми радянського карного розшуку» (1972) одним із перших звернув увагу на необхідність застосування оперативно-розшукового прогнозування в діяльності оперативних підрозділів [18; 19, с. 20].

Пізніше С.С. Овчинський опублікував ряд робіт, присвячених індивідуальному прогнозуванню злочинної поведінки та інформаційно-прогностичному забезпеченню індивідуальної профілактики, в яких він побічно порушував і питання оперативно-розшукової діяльності [29; 21; 19 с. 20]. Згодом у своїх працях С.С. Овчинський спільно з О.Г. Обложком приділяв значну увагу питанню прогнозування в оперативно-розшуковій діяльності як новій організаційно-тактичній категорії [1, с. 6]. Пізніше О.Г. Обложко захистив докторську дисертацію на тему «Прогнозування оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ» [22], де вперше в теорії оперативно-розшукової діяльності комплексно дослідив означену проблематику.

За роки незалежності України наукова проблематика актуальних (концептуальних) питань теорії і практики оперативно-розшукового прогнозування не віднайшла належного відображення в наукових працях – комплексних (монографічних) досліджень не проводилося.

Окремі аспекти оперативно-розшукового прогнозування фрагментарно розглядались у поодиноких закритих наукових статтях окремих науковців, таких як М.Л. Грібов «Прогнозування в роботі підрозділів оперативної служби МВС України» (2011), В.В. Єфімов «Особливості прогнозування та планування в оперативно-розшуковій діяльності» (2011), О.В. Тихонова «Оперативно-розшукове прогнозування в забезпеченні фінансової безпеки держави» (2012).

У загальнодоступних джерелах цій проблематиці були присвячені окремі наукові статті вітчизняних учених, зокрема Д.О. Акіменка «Тактичне прогнозування при проведенні спеціальних операцій» (2007), В.П. Меживого «Оперативно-розшукове прогнозування як важливий елемент тактичного мислення оперативника» (2008), Г.М. Бірюкова «Оперативно-тактичне прогнозування як елемент оперативно-розшукової тактики» (2010), Р.А. Халілева «Оперативно-розшукове прогнозування у сфері протидії злочинності на ґрунті етноконфесійних відносин» (2010), О.Ю. Бусол «Підрозділи аналітичної розвідки як спеціальний суб'єкт оперативно-розшукового прогнозування» (2011), М.В. Стащак «Зміст, види та значення прогнозування оперативної обстановки під час оперативного обслуговування сфери

надкористування» (2012), Т.О. Рекрутєнка «Оперативно-розшукове прогнозування як спосіб виявлення організованих злочинних формувань» (2015), В.Л. Ортинського «Особливості інформаційного забезпечення оперативно-розшукового прогнозування в протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів» (2017).

Не можемо обійти увагою напрацювання з означеної проблематики учених країн СНД. Зокрема, теоретичні основи оперативно-розшукового прогнозування знайшли своє відображення в наукових працях М.І. Журавленка «Оперативно-розшукове прогнозування злочинів економічної спрямованості», В.Є. Дівольда «Проблемні питання реалізації оперативно-розшукового прогнозування» (2019), С.В. Харченка «До питання про прогнозування ОРД ОВС під час боротьби з кримінальним автобізнесом» (2015), Д.О. Васильченка «Особливості оперативно-розшукового прогнозування злочинної поведінки в діяльності оперативних підрозділів органів внутрішніх справ» (2020) та інших.

На особливу увагу заслуговує дисертаційне дослідження В.В. Агеєва «Теоретичні та організаційно-правові основи оперативно-розшукового прогнозування» (2008) [1], в якому досліджено історичні періоди становлення та розвитку прогнозування в теорії та практиці оперативно-розшукової діяльності, сформульовано авторське визначення поняття «оперативно-розшуковий прогноз» та здійснено класифікацію оперативно-розшукових прогнозів. Також у науковій праці автором запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності оперативно-розшукового прогнозування в практичній діяльності підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Зрештою, слід зазначити, що найбільший обсяг теоретичних розробок (фундаментальних досліджень) у сфері прогнозування загроз національній безпеці як на державному, так і місцевих рівнях проводиться в економічно розвинутих країнах. Наприклад, у рамках спільного дослідницького проекту Департаменту поліції Лос-Анджелесу та Каліфорнійського університету [23] у 2010 році було розроблено та впроваджено в практику правоохоронних органів систему прогнозування злочинності PredPol (алгоритмічне прогнозування злочинів) [24]. Згодом ця програма зарекомендувала себе як ефективний інструмент поліцейського контролю злочинності та почала впроваджуватися в інших регіонах США [25]. Також варто зазначити, що аналогічні програми використовуються у правоохоронній діяльності в Німеччині, Данії, Великій Британії, Нідерландах, Японії [25] та інших країнах.

Проблематика прогнозування злочинності віднайшла широке обговорення серед іноземних

учених, зокрема таких, як: Джей Олбанезе (Jay Albanese) «Прогнозування та контроль організованої злочинності: Інструмент оцінки ризиків для орієнтування діяльності правоохоронних органів» (2001) [26]; Вілпен Горр, Річард Харрісб (Wilpen Gorr, Richard Harriesb) «Основні засади прогнозування злочинів» (2003) [27]; Вікас Гровер, Річард Аддерлі, Макс Брамер (Vikas Grover, Richard Adderley, Max Bramer) «Огляд сучасних методів прогнозування злочинів» (2007) [28]; Джоел М. Каплан (Joel M. Caplan) «Моделювання: криміналістична теорія і методи для прогнозування злочинності» (2010) [29]; Різван Ікбал, Масра Азріфа Азмі Мурад, Аїда Мустафа, Пайам Хассані Шаріат Панах, Насім Ханахмадліраві (Rizwan Iqbal, Masrah Azrifah Azmi Murad, Aida Mustapha, Payam Hassany Shariat Panahy, Nasim Khanahmadliravi) «Експериментальне вивчення алгоритмів класифікації для прогнозування злочинів» (2013) [30]; Абба Бабакура, Насір Сулейман, Махмуд А. Юсуф (Abba Babakura, Md Nasir Sulaiman; Mahmud A. Yusuf) «Удосконалення методів класифікації алгоритмів прогнозування злочинності» (2014) [31]; Лірія Беннет Моїсей (Lyria Bennett Moses) «Алгоритмічне прогнозування в поліцейській діяльності: припущення, оцінка та підзвітність» (2016) [32]; Хитеш Кумар Редді Тіппі Редді, Бхавна Сайні, Джініка Махаджан (Hitesh Kumar Reddy Tippi Reddy, Bhavna Saini, Ginika Mahajan) «Основи прогнозування та моніторингу злочинності на основі просторового аналізу» (2018) [33]; Одхран Дж. Маккарті (Odhran. J. McCarthy) «Штучний інтелект та глобальне управління: запобігання злочинності за допомогою прогнозування в поліцейській діяльності» (2019) [23].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що в науковій літературі сформовано достатню теоретичну базу для подальшого вдосконалення та розвитку теоретичних і практичних засад прогнозування в криміналістиці та кримінології. При цьому науково-теоретичні основи прогнозування в теорії оперативно-розшукової діяльності залишаються малодослідженими – монографічні дослідження за часів незалежності України серед вітчизняних учених за цим напрямом не проводилися. За результатами опитування визначено, що стан вивчення окресленого питання потребує вдосконалення за такими напрямками: встановлення основних теоретичних підходів до трактувань поняття «оперативно-розшукове прогнозування» (56%); з'ясування відмінностей та співвідношення стратегічного, тактичного й організаційного прогнозування (59%). Першочергового опрацювання потребують питання, що стосуються сутності та змісту оперативно-тактичного прогнозування як основи прийняття оперативно-тактичного рішення (75%).

Література

1. Агеев В.В. Теоретические и организационно-правовые основы оперативно-розыскного прогнозирования : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Москва, 2008. 22 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/teoreticheskie-i-organizatsionno-pravovye-osnovy-operativno-rozysknogo-prognozirovaniya/read>
2. Дивольд В.Е. Проблемные вопросы реализации оперативно-розыскного прогнозирования. *Преемственность и новации в юридической науке* : материалы Всероссийской научной конференции адъюнктов, аспирантов и соискателей ; отв. за вып. И.В. Сидорова. Омск, 2019. С. 70–72.
3. Павленко С.О. Аналіз сучасного стану наукових досліджень проблем оперативно-розшукової тактики. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2 (107). С. 105–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2018_2_12
4. Брушневська І.М. Формування ймовірного прогнозування як психолого-педагогічна проблема. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2015. № 5 (2). С. 21–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/arko_2015_5%282%29_4
5. Гиппократ. Избранные книги. Москва, 1936. С. 309.
6. Верхратський С.А., Заблудовський П.Ю. Історія медицини : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1991. 431 с.
7. Кетле А. Человек и развитие его способностей или опыт общественной физики. СПб. : И. О. Бакста, 1865. 327 с.
8. Литвинов О.М., Гладкова Є.О. Кримінологічна футурологія: постановка проблеми. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2 (23). С. 129–137.
9. Белкин Р.С. Ленинская теория отражения и методологические проблемы советской криминалистики. Москва, 1970.
10. Горшенин Л.Г. Теория криминалистического прогнозирования : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Минск, 1994. 45 с.
11. Зуйков Г.Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступлений : дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 1970.
12. Биленчук П.Д. Криминалистическое прогнозирование поведения обвиняемого на предварительном следствии : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Киев, 1983.
13. Баев О.Я. Конфликтные ситуации на предварительном следствии и криминалистические средства их предупреждения и разрешения : дисс. ... д-ра юрид. наук. Ленинград, 1985.
14. Сотников К.И. Прогнозирование в деятельности следователя : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Свердловск, 1987. 13 с.
15. Теслюк І.О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монографія. Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 217 с.
16. Аванесов Г.А. Кримінологическое прогнозирование (теоретические и организационные основы) : автореф. дисс. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.08. Москва, 1972. 38 с.
17. Закалюк А.П. Теория и практика индивидуального прогнозирования и профилактики преступного поведения : автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харьков, 1987. 28 с.
18. Лукашов В.А. Правовые и организационно-тактические проблемы советского уголовного розыска : дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Москва, 1972. С. 121–122.
19. Васильченко Д.А. Особенности осуществления оперативно-розыскного прогнозирования преступного поведения в деятельности оперативных подразделений органов внутренних дел. *Оперативно-розыскное право*. 2020. № 1. С. 18–26.
20. Овчинский С.С. К вопросу о прогнозировании индивидуального преступного поведения. *Научная информация по вопросам борьбы с преступностью*. 1972. № 30. С. 74–84.
21. Овчинский С.С. Информационно-прогностическое обеспечение индивидуальной профилактики : науч.-метод. пособие. Москва, 1979. 80 с.
22. Обложко А.Г. Прогнозирование оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Москва, 1993. 19 с.
23. McCarthy O.J. AI & Global Governance: Turning the Tide on Crime with Predictive Policing. 2019. URL: <https://cpr.unu.edu/ai-global-governance-turning-the-tide-on-crime-with-predictive-policing.html>
24. PredPol is The Market Leader in Predictive Policing. URL: <https://www.predpol.com/about/>
25. Predictive Policing Explained. URL: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/predictive-policing-explained>
26. Albanese J. The Prediction and Control of Organized Crime: A Risk Assessment Instrument for Targeting Law Enforcement Efforts. *Trends in Organized Crime*. 2001. № 6. P. 4–29. doi: 10.1007/s12117-001-1002-x
27. Gorr W., Harriesb R. Introduction to crime forecasting. *International Journal of Forecasting*. 2003. № 19. P. 551–555. URL: https://www.researchgate.net/publication/222578634_Introduction_to_Crime_

Forecasting

28. Grover V., Adderley R., Bramer M. Review of Current Crime Prediction Techniques. *Applications and Innovations in Intelligent Systems XIV* : Proceedings of AI-2006, the Twenty-sixth SGAI International Conference on Innovative Techniques and Applications of Artificial Intelligence. Springer, 2006. P. 233–237. doi: 10.1007/978-1-84628-666-7_19
29. Caplan J.M. Risk Terrain Modeling: Brokering Criminological Theory and GIS Methods for Crime Forecasting. *Journal Justice Quarterly*. 2011. Vol. 28. Issue 2. doi: <https://doi.org/10.1080/07418825.2010.486037>
30. An Experimental Study of Classification Algorithms for Crime Prediction. *Indian Journal of Science and Technology* / R. Iqbal et al. 2013. Vol. 6 (3). Print ISSN: 0974-6846 | Online ISSN: 0974-5645. 2013
31. Babakura A., Sulaiman N.Md, Yusuf M.A. Improved method of classification algorithms for crime prediction. *International Symposium on Biometrics and Security Technologies (ISBAST)*. (26–27 August, 2014). doi: 10.1109/ISBAST.2014.7013130
32. Moses L.B. Algorithmic prediction in policing: assumptions, evaluation, and accountability. *Policing and Society*. 2018. Vol. 28 (7). P. 806–822. doi: <https://doi.org/10.1080/10439463.2016.1253695>
33. Toppireddy H., Saini B., Mahajan G. Crime Prediction & Monitoring Framework Based on Spatial Analysis. *Procedia Computer Science*. 2018. Vol. 132. P. 696–705. doi: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2018.05.075>

References

1. Ageev, V.V. (2008). Teoreticheskie i organizatsionno-pravovye osnovy operativno-rozysknogo prognozirovaniia [Theoretical and organizational and legal foundations of operational-search forecasting]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow. Retrieved from <https://www.dissercat.com/content/teoreticheskie-i-organizatsionno-pravovye-osnovy-operativno-rozysknogo-prognozirovaniya/read> [in Russian].
2. Divold, V.E. (2019). Problemnye voprosy realizatsii operativno-rozysknogo prognozirovaniia [Problematic issues of the implementation of operational-search forecasting]. I.V. Sidorov (Ed.). *Preemstvennost i novatsii v iuridicheskoy nauke, Continuity and innovations in legal science*: Proceedings of the All-Russian Scientific and Practical Conference (pp. 70-72). Omsk [in Russian].
3. Pavlenko, S.O. (2018). Analiz suchasnoho stanu naukovykh doslidzhen problem operativno-rozshukovoi taktyky [Analysis of the current state of scientific research on the problems of operational and investigative tactics]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2(107), 105-122. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvns_2018_2_12 [in Ukrainian].
4. Brushnevskaya, I.M. (2015). Formuvannia ymovirnogo prohnozuvannia yak psykholoho-pedahohichna problema [Formation of probable forecasting as a psychological and pedagogical problem]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity, Current issues of correctional education*, 5(2), 21-32. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2015_5%282%29_4 [in Ukrainian].
5. Gippokrat. (1936). *Izbrannyye knigi [Selected books]*. Moscow [in Russian].
6. Verkhratskyi, S.A., & Zabludovskyi, P.Yu. (1991). *Istoriia medytsyny [History of medicine]*. Kyiv: Vyshcha shk. [in Ukrainian].
7. Kettle, A. (1865). *Chelovek i razvitie ego sposobnostey ili opyt obshchestvennoy fiziki [Man and the development of his abilities or the experience of social physics]*. SPb.: I.O. Baksta [in Russian].
8. Lytvynov, O.M., & Hladkova, Ye.O. (2020). Kryminolohichna futurolohiia: postanovka problem [Criminological futurology: problem statement]. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy, Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, 2(23), 129-137 [in Ukrainian].
9. Belkin, R.S. (1970). *Leninskaia teoriia otrazneniia i metodologicheskie problemy sovetskoy kriminalistiki [Lenin's theory of reflection and methodological problems of Soviet forensic science]*. Moscow [in Russian].
10. Gorshenin, L.G. (1994). Teoriia kriminalisticheskogo prognozirovaniia [Forensic forecasting theory]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Minsk [in Russian].
11. Zuykov, G.G. (1970). Kriminalisticheskoe uchenie o sposobe soversheniia prestupleniy [Forensic doctrine of the method of committing crimes]. *Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
12. Bilenchuk, P.D. (1983). Kriminalisticheskoe prognozirovanie povedeniia obviniaemogo na predvaritel'nom sledstvii [Forensic forecasting of the behavior of the accused during the preliminary investigation]. *Candidate's thesis*. Kiev [in Russian].
13. Baev, O.Ia. (1985). Konfliktnyye situatsii na predvaritel'nom sledstvii i kriminalisticheskie sredstva ikh preduprezhdeniia i razresheniia [Conflict situations during the preliminary investigation and forensic means of their prevention and resolution]. *Doctor's thesis*. Leningrad [in Russian].

14. Sotnikov, K.I. (1987). Prognozirovanie v deiatelnosti sledovatel'ia [Forecasting in the activities of the investigator]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sverdlovsk [in Russian].
15. Tesliuk, I.O. (2017). *Taktychni zasady zastosuvannia kryminalistychnoho prohnozuvannia u dosudovomu rozsliduvanni (na prykladi orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy) [Tactical principles of application of forensic forecasting in pre-trial investigation (on the example of the National Police of Ukraine)]*. Odesa: Odes. derzh. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
16. Avanesov, G.A. (1972). Kriminologicheskoe prognozirovanie (teoreticheskie i organizatsionnye osnovy) [Criminological forecasting (theoretical and organizational foundations)]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
17. Zakaliuk, A.P. (1987). Teoriia i praktika individualnogo prognozirovannia i profilaktiki prestupnogo povedeniia [Theory and practice of individual forecasting and prevention of criminal behavior]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkov [in Russian].
18. Lukashov, V.A. (1972). Pravovye i organizatsionno-takticheskie problemy sovetskogo ugovolnogo rozyska [Legal and organizational-tactical problems of the Soviet criminal investigation department]. *Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
19. Vasilchenko, D.A. (2020). Osobennosti osushchestvleniia operativno-rozysknogo prognozirovaniia prestupnogo povedeniia v deiatelnosti operativnykh podrazdeleniy organov vnutrennikh del [Features of the implementation of operational-search forecasting of criminal behavior in the activities of operational units of the internal affairs bodies]. *Operativno-rozysknoe pravo, Operational Search Law, 1*, 18-26 [in Russian].
20. Ovchinskiy, S.S. (1972). K voprosu o prognozirovanii individualnogo prestupnogo povedeniia [On the issue of predicting individual criminal behavior]. *Nauchnaia informatsiia po voprosam borby s prestupnostiu, Scientific information on the fight against crime, 30*, 74-84 [in Russian].
21. Ovchinskiy, S.S. (1979). *Informatsionno-prognosticheskoe obespechenie individualnoy profilaktiki [Information and prognostic support of individual prevention]*. Moscow [in Russian].
22. Oblozko, A.G. (1993). Prognozirovanie operativno-rozysknoy deiatelnosti organov vnutrennikh del [Forecasting the operational-search activity of the internal affairs bodies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow [in Russian].
23. McCarthy, O.J. (2019). *AI & Global Governance: Turning the Tide on Crime with Predictive Policing*. Retrieved from <https://cpr.unu.edu/ai-global-governance-turning-the-tide-on-crime-with-predictive-policing.html>.
24. PredPol is The Market Leader in Predictive Policing. (n.d.). www.predpol.com. Retrieved from <https://www.predpol.com/about/>.
25. Predictive Policing Explained. (n.d.). www.brennancenter.org. Retrieved from <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/predictive-policing-explained>.
26. Albanese, J. (2001). The Prediction and Control of Organized Crime: A Risk Assessment Instrument for Targeting Law Enforcement Efforts. *Trends in Organized Crime, 6*, 4-29. doi: 10.1007/s12117-001-1002-x.
27. Gorr, W., & Harries, R. (2003). Introduction to crime forecasting. *International Journal of Forecasting, 19*, 551-555. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/222578634_Introduction_to_Crime_Forecasting.
28. Grover, V., & Adderley, R., & Bramer, M. (2006). Review of Current Crime Prediction Techniques. *Applications and Innovations in Intelligent Systems XIV: Proceedings of AI-2006, the Twenty-sixth SGAI International Conference on Innovative Techniques and Applications of Artificial Intelligence* (pp. 233-237). Springer. doi: 10.1007/978-1-84628-666-7_19.
29. Caplan, J.M. (2011). Risk Terrain Modeling: Brokering Criminological Theory and GIS Methods for Crime Forecasting. *Journal Justice Quarterly, 28*(2). doi: <https://doi.org/10.1080/07418825.2010.486037>.
30. Iqbal, R., Masrah, A.A.M., Aida, M., Payam, H.S.P., & Nasim, K. (2013). An Experimental Study of Classification Algorithms for Crime Prediction. *Indian Journal of Science and Technology, 6*(3). | Print ISSN: 0974-6846 | Online ISSN: 0974-5645.
31. Babakura, A., Sulaiman, N. Md., & Yusuf, M.A. (2014). Improved method of classification algorithms for crime prediction. *International Symposium on Biometrics and Security Technologies (ISBAST)*. (26-27 August, 2014). doi: 10.1109/ISBAST.2014.7013130.
32. Moses, L.B. (2018). Algorithmic prediction in policing: assumptions, evaluation, and accountability. *Policing and Society, 28*(7), 806-822. doi: <https://doi.org/10.1080/10439463.2016.1253695>.
33. Toppireddy, H., Saini, B., & Mahajan, G. (2018). Crime Prediction & Monitoring Framework Based on Spatial Analysis. *Procedia Computer Science, 132*, 696-705. doi: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2018.05.075>.